

Partiledaråsikt och koalitionsbygge: Hur tänker väljaren?

Med fokus på valet 2010

Abstract

Denna uppsats har som syfte att studera hur svenska väljare tänker kring koalitionsbygge och om detta påverkar åsikten om en partiledare från ett annat parti än det man röstat på. Uppsatsens teori fokuserar därför på en ökad personifiering inom politiken samt koalitionsbygge, då det i dagens samhälle finns en ökad förståelse gällande vikten av att samarbeta mellan partier för att lättare kunna genomföra policys. Metoden som används är en deskriptiv statistisk analys, där data från valundersökningen 2010 diskuteras och tolkas. Uppsatsen använder den data som kopplas till vad de svarande har för åsikt om de olika riksdagspartiernas partiledare, samt Jimmie Åkesson, i kombination med vilket parti de tänker rösta på. Resultatet av studien styrker teorin då Alliansens väljare är positiva till deras partiledare samt att oppositionens väljare är positiva till deras partiledare. Alla partiers väljare förutom Sverigedemokraterna själva, har en väldigt negativ syn på Jimmie Åkesson vilket troligtvis betyder att det inte går att samarbeta med detta parti. Två personer som sticker ut är Fredrik Reinfeldt och Maria Wetterstrand som har ett högt anseende bland de flesta väljarna från båda blocken men detta kan bero på ledaregenskaper, Reinfeldts förmåga att smidigt föra Sverige ur en finanskris samt Wetterstrands åsikter inom miljöpolitiken som lyckas fånga olika grupper med ett gemensamt mål.

Nyckelord: *Koalitionsbygge, Alliansen, Partiledare, Parti, 2010, Åsikter, Samarbeta*

English version

This essay aims to study how Swedish voters think about coalition building and if this affects the view of a party leader from another party than the one you voted for. The theory of the essay therefore focuses on increased personalization in politics and coalition building, as in today's society there is an increased understanding of the importance of collaborating between parties to facilitate policy implementation. The method used is a descriptive statistical analysis, to discuss and interpret data from the election survey in 2010. The essay uses the data that relates to what opinion the respondents have for the various parliamentary parties' party leaders, as well as Jimmie Åkesson, in combination with the party they intend to vote for. The result of the study strengthens the theory when the Alliance's voters are positive to their party leaders, and the opposition voters are positive to their party leaders. All parties besides the Swedish Democrats themselves have a very negative view of Jimmie Åkesson, which probably means that it is not possible to cooperate with this party. Two people who stand out are Fredrik Reinfeldt and Maria Wetterstrand who get a high positive score among most voters, but this may be due to leadership skills, Reinfeldt's ability to move Sweden smoothly out of a financial crisis and Wetterstrand's views in environmental policy that manage to capture different groups with a common goal.

Nyckelord: *Coalition building, Alliansen, Party leader, Party, 2010, Views, Cooperation*

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
2. Problemformulering, syfte och frågeställning	6
3. Teori och tidigare forskning	7
3.1 Tidigare forskning	10
4. Metod och Material	13
5. Resultat och Analys	17
5.1 Synen på Socialdemokraternas partiledare Mona Sahlin	17
5.2 Synen på Moderaternas partiledare Fredrik Reinfeldt	18
5.3 Synen på Vänsterpartiets partiledare Lars Ohly	20
5.4 Synen på Miljöpartiets språkrör Maria Wetterstrand	21
5.5 Synen på Miljöpartiets språkrör Peter Eriksson	22
5.6 Synen på Centerpartiets partiledare Maud Olofsson	23
5.7 Synen på Kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund	24
5.8 Synen på Folkpartiets partiledare Jan Björklund	26
5.9 Synen på Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson	27
6. Diskussion	28
6.1 Sammanfattning	31
Referenser	33

Tabeller

Tabell 1 - Resultatet för Mona Sahlin

Tabell 2 - Resultatet för Fredrik Reinfeldt

Tabell 3 - Resultatet för Lars Ohly

Tabell 4 - Resultatet för Maria Wetterstrand

Tabell 5 - Resultatet för Peter Eriksson

Tabell 6 - Resultatet för Maud Olofsson

Tabell 7 - Resultatet för Göran Högglund

Tabell 8 - Resultatet för Jan Björklund

Tabell 9 - Resultatet för Jimmie Åkesson

1. Inledning

År 2004 valde Kristdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet och Folkpartiet (numera Liberalerna) att gå till val tillsammans och bilda en koalition, vilket kallades Alliansen. I valet år 2006 lyckades de tillsammans vinna 178 mandat i Riksdagen jämfört med Vänsterpartiets, Socialdemokraternas och Miljöpartiets 171 mandat, vilket gjorde att de lyckades få en majoritet av alla riksdagsplatser (Valmyndigheten 2018a). Som valresultatet visar krävdes det ett samarbete mellan olika partier för att vinna valet och sätta sig själv i regeringsställning, då inget enskilt parti fick egen majoritet. Denna allians har sedan fortsatt existera och även i valet 2010 gick de fyra högerpartierna till val tillsammans, vilket gjorde att de än en gång vann valet om än utan någon majoritet då Sverigedemokraterna fick en vågmästarroll (Valmyndigheten 2018b). Det är sedan länge förstått i svensk politik att det idag är otroligt svårt att hamna i regeringsställning som enskilt parti, och att ett samarbete därför är nödvändigt. Det går även att se år 2018 då Alliansen inte längre har makten utan de rödgröna i form av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Vi kan även se i dagens samhälle hur partiledarens roll har fått större betydelse genom den teknologiska utveckling och modernisering som skett. Mycket fokus i media läggs på partiledarens uttalanden, och partiledardebatter har blivit ett vanligt koncept strax innan valdagen (Oscarsson & Holmberg: 2013, Meier & Adam: 2010). Det har gjorts mycket forskning kring partiledare och dess betydelse där Henrik Oscarsson och Sören Holmberg är frontfigurer inom detta forskningsområde i Sverige. Denna studie vill däremot inte fokusera på partiledarens betydelse för partiets valresultat utan snarare hur åsikten gällande en partiledare baseras på väljarens idéer, mål och värderingar i kombination med möjligheter till samarbete mellan partier med liknande ideologi. För att förklara detta närmare har studien som utmaning att försöka skönja tendenser gällande människors syn på partiledare som inte representerar det egna partiet, där hypotesen ligger i att ju närmare ideologiskt partiledaren ligger väljaren desto bättre tycker väljaren om denna partiledare. I kombination med detta kommer studien att fokusera på koalitionsbygge och att människor tycker mer om en partiledare från ett annat parti än det man röstat på, om man tror att det finns en möjlighet för

dessa partier att samarbeta. Därför kommer den teoretiska infallsvinkeln ligga i just koalitionsbygge och dess betydelse gällande ledarskap, idéer och möjlighet till påverkan. Även personifieringen gällande partiledare kommer att diskuteras då denna variabel spelar in i hur åsikten gällande en partiledare byggs upp.

Koalitionsregeringar är idag något som vi i Sverige är vana vid och som har blivit en norm snarare än ett undantag i svensk politik. Därför är det intressant att se hur vi människor reflekterar över detta och om det påverkar oss i vår syn på partier och speciellt partiledare. Uppsatsens ansats är som sagt inte att förstå till vilken grad partiledare har betydelse för ett specifikt parti, utan snarare se om deras popularitet baseras på möjligheter till koalitionsbygge som grundas i idéer, mål och värderingar samt en viss personifiering. Nedan följer den problemformulering, syfte och frågeställning som uppsatsen kommer att följa.

2. Problemformulering, syfte och frågeställning

Som tidigare nämnts har det gjorts mycket forskning gällande partiledarens betydelse för partiets väljarstöd, men inte lika mycket forskning gällande synen på partiledare i kombination med möjligheter till samarbete efter valet. Det egna partiet påverkar självklart väljarna och väljarna i sin tur påverkar partiet och partiledaren, men det hade varit intressant att se om väljarna tänker utifrån möjligheter till påverkan ur ett större perspektiv än att enbart se till det egna partiet. Att undersöka detta i Sverige vore ytterst intressant då det skulle ge ett nytt perspektiv på personifieringen av partiledare och väljarens tankesätt gällande samarbete och genomförandet av idéer och policys. Uppsatsen kommer att utgå från valet 2010 och specifikt den valundersökning som gjordes samma år, då statistik från valet 2014 inte har lämnats ut än, men det är fortfarande lika intressant att studera då Alliansen redan hade suttit som koalitionsregering i 4 år vid tillfället. Syftet med uppsatsen blir därför att försöka se tendenser till hur väljarnas syn, eller åsikt om, en partiledare som inte representerar det parti man röstat på, baseras på väljarens idéer, mål och värderingar samt dennes tankesätt gällande samarbete och möjligheter till påverkan.

Den frågeställning som kommer att ligga till grund för uppsatsen är:

- *Hur kan teorier gällande koalitionsbygge som grundas i väljarnas idéer, mål och värderingar hjälpa oss att förstå väljarnas åsikter om partiledare efter valet 2010?*

3. Teori och tidigare forskning

Individen har förändrats och börjar nu röra sig från stela ramar och fasta rutiner i det moderna samhället. Individen ska alltså släppas loss från dess tillskrivna, medfödda och nedärvda bestämning för att gå från något givet till att se sitt liv som en uppgift. Dessa medfödda och nedärvda bestämningar kan exempelvis vara klass då detta förr sågs som ”naturens fakta” som människor inte kunde bryta sig loss ifrån (Bauman, 2009, s 176-177). Många forskare idag anser att det politiska engagemanget har förändrats från ett aktivt deltagande genom medlemskap i olika partier, till att fokusera på intressen som är viktiga för den specifika individen. Det har med andra ord inte skett en minskning i det politiska intresset utan snarare skett en förskjutning där partier inte spelar en lika stor roll, utan där sociala rörelser och intressen går före gamla tankesätt likt partitillhörighet (Calenda & Meijer, 2011, s 663-665). Idag går det att styrka denna individualiseringsteori genom att bland annat se till hur partimedlemmar i Sverige sjunkit i antal de senaste åren. Ett kraftigt exempel på detta är Socialdemokraterna som år 1979 hade 1,2 miljoner medlemmar men som år 2015 hade en så låg siffra som 96 000 medlemmar (Dagens industri). Individualiseringen idag är mer flytande och individer har möjlighet att fritt välja sin framtid till stor del (Bauman, 2009, s 181). Vi kan se att människor har gjort en förflyttning gällande vilket parti man röstar på, och att detta inte behöver vara statiskt utan kan förändras till nästa val (Calenda & Meijer, 2011, s 661).

Individualiseringsteorin innefattar även den ökade personifieringen inom politiken. Michaela Meier och Silke Adam diskuterar hur denna har fått större effekter i dagens samhälle och nämner hur detta beror på den utbredda teknologin och dess utveckling (2010, s 219). De menar dock samtidigt att en personifiering inom politiken har funnits i alla tider, då dessa personer speglar väljares idéer, mål och värderingar men att det i dagens samhälle har blivit större fokus på den individuella politikern. Denna personifiering kan ta sig uttryck på olika

sätt, bland annat hur bra den aktuella politikerns ledaregenskaper är och hur bra personen är på att påverka och genomföra politiska förslag (Meier & Adam, 2010, s 215-216). Den kan även ta sig uttryck i de förändringar som skett inom media och den ökade exponering som partiledare fått över tid, vilket gjort att personifieringen av politiker idag inte enbart går att koppla till presidentiella system utan även parlamentariska system (Meier & Adam, 2010, s 218). Personifieringen är även kopplad till den förändring som har skett inom politiken, och kan bland annat vara ett knep bland politiker när de vill bilda koalitionspartners (Meier & Adam, 2010, s 238). Om ett parti behöver samarbeta med ett annat parti är det inte mer än rimligt att partiledaren för dessa partier inte uttrycker speciellt negativa åsikter gentemot varandra.

Meier och Adam menar dock att personifieringen av politiken har utvecklats men att det inte kan räknas som det viktigaste draget inom dagens politik, utan att det sammanstrålar med andra aspekter som kompetens och ideologisk ställning hos partiledarna. Vissa forskare menar att dagens medborgare inte får tillgång till den nödvändiga informationen som behövs för att ta ett rationellt beslut gällande sitt partival, men det finns även mycket forskning som visar på att denna information visst existerar men att det även finns en sammanstrålning med den tydliga personifieringen av politiken som uppkommit mycket tack vare nya sociala medier. Olika politiska kampanjer försöker istället använda personifieringen i koppling till de politiska frågorna och den ideologi som speglar deras väljare. Många forskare menar även att det aldrig någonsin funnits väljare som haft fullständig tillgång till den information som krävs för att ta ett helt rationellt beslut gällande partival och partiledare (Meier & Adam, 2010, s 220-221). Det är svårt att förändra bilder av personer som inte representerar människors intressen och i svåra komplexa frågor så använder väljare oftast sitt dagliga liv som en utgångspunkt i de politiska val de sedan gör, vilket skapar ett svårförståeligt och komplext system gällande röstbeteende. Ett exempel som författarna ger är bland annat att familjesituationen hos en väljare (samt hos en politiker) hänger samman med bland annat dess syn på familjevård och jämställdhetsfrågor (Meier & Adam, 2010, s 222). Det vardagliga livet hänger absolut ihop med hur människor ser på politiker och politiska partier.

Meier och Adam argumenterar för att det inte finns konkreta bevis av betydelsen gällande personifieringen inom politiken som det mest betydelsefulla inför ett val, även om dess

betydelse har ökat under de senaste åren. Varken forskning gällande politiska kampanjer eller medierapportering visar starka bevis för att personifieringen i politiken skulle vara av avgörande betydelse för väljaren. De båda forskarna nämner dessutom att personifieringen i presidentiella system är fyra gånger högre än i parlamentariska system, vilket tyder på att det är än mindre bevisat när det kommer till det svenska samhället (Meier & Adam, 2010, s 226). Det ska dock nämnas att det som sagt finns tendenser gällande en personifieringstrend, men att denna trend hänger samman med andra värderingar från väljarnas sida. Författarnas resultat av betydelsen gällande en personifiering inom politiken är att det har skett en ökning, men att det samtidigt är svårt att befästa dess verkliga betydelse och att det skiljer väldigt mycket från land till land. Det finns dock tydliga tendenser gällande hur dess påverkan är större i majoritetsdemokratier än konsensus demokratier, och det svenska systemet räknas som det senare alternativet (Meier & Adam, 2010, s 235). Det ska än en gång nämnas att denna studie inte har som ansats att förstå betydelsen av en partiledare, utan endast att se hur åsikterna gällande olika partiledare ser ut hos väljaren, vilket kräver en förståelse av hur personifieringen i dagens politik fungerar.

Efter att ha klarlagt teorier kring personifieringen inom politiken är det även viktigt att applicera en teori gällande koalitionsbygge och koalitionsstrategier. Christine Keating definierar bland annat koalitionsbygge som att olika grupper går samman i ett gemensamt intresse. För att lyckas med detta så måste man hitta olika politiska frågor där de tillsammans kan uppnå ett gemensamt mål (Keating, 2018, s 177). Det kan exempelvis handla om att man vill uppnå ekonomisk jämlikhet och att minoritetsgrupper då samarbetar för att detta ska bli möjligt på alla olika plan. Det kan även ses inom dagens politik där grupper med samma ideologiska inriktning samarbetar för att lättare kunna genomföra beslut och inkludera en större del av väljarna. För att detta samarbete ska fungera måste dock politikerna se att olika grupper vill lösa samma problem (Keating, 2018, s 177). Några andra forskare som är inne på samma spår är Daniel Béland och Robert Henry Cox som diskuterar hur idéer fungerar likt koalitions-magneter. De diskuterar hur nuvarande forskning är ense om idéers kraftfulla betydelse och diskuterar utifrån det hur dess inverkan blir större om en idé går att lokalisera hos olika grupper i samhället. De menar att det är på detta sätt som maktrelationer skapas inom politiken (Béland & Cox, 2016, s 428-429). För att idéer ska lyckas fungera som koalitions-magneter menar författarna att de behöver uppfylla tre krav. Det första kravet är att

idéerna hanteras effektivt av de ”policy entreprenörer” som vill genomföra vissa politiska förändringar. För det andra måste dessa ”policy entreprenörer” vara individer, vilket bland annat kan symboliseras av partiledare eller riksdagsledamöter, med någon form av lagstiftande makt, för att idéerna i slutändan ska kunna genomföras. För det tredje så måste de nya idéerna lyckas para ihop grupper som tidigare inte såg gemensamma intressen, eller som nu ser en större möjlighet att få igenom sina intressen (Béland & Cox, 2016, s 428-429).

Författarna menar med andra ord att idéer symboliserar och är effekter av ens tro gällande ekonomiska, sociala och politiska fenomen. För att en idé ska fungera som koalitionsbyggande så måste den ha potential till mångtydighet bland flertalet människor. Tillsammans kan koalitionsbygge grundat på gemensamma idéer skapa makt vilket i slutändan leder till att genomförda policys berör större grupper av människor (Béland & Cox, 2016, s 430). Koalitionsbygge kräver även att idéerna det byggs på är breda och kan omfatta ett bredare urval av samhällets medborgare och lyckas då ofta skapa en konsensus bland dessa grupper vilket i slutändan fungerar som en stabilare koalition, och troligtvis en vinnande koalition (Béland & Cox, 2016, s 432). Idéer skapar möjligheter för koalitionsbygge, men även hur dessa idéer ramas in har betydelse för dess faktiska maktpåverkan. Ett exempel som författarna tar upp är bland annat frågan gällande social jämlikhet och att detta skiljer sig beroende på ideologisk läggning, men att begreppet i sig är så positivt laddat att det kan förena vissa grupper. Sedan kan eventuellt dessa grupper delas upp i olika koalitioner beroende på uppfattningen om vad social jämlikhet är för något, men det är absolut en idé som skapar koalitioner och på så vis fungerar som koalitionsbygge (Béland & Cox, 2016, s 440).

3.1 Tidigare forskning

Det finns inte forskning gällande just det ämnet som denna uppsats kommer att angripa, men det har bland annat forskats på varför Alliansen vann valet 2006 samt en del kring väljar- och röstbeteende. Efter valet 2006 gjorde Sören Holmberg och Henrik Oscarsson en analys av Alliansens valvinst genom att sammanställa den statistik som fanns via Statistiska centralbyrån. Resultatet visade att Alliansen vann eftersom det blev en injektion i svensk

politik där de lyckades erbjuda ett sammanhållet borgerligt alternativ som klarade av att mobilisera väljare. Dessutom var Sverige i en högkonjunktur vilket gjorde att opinionen förflyttade sig till höger och föredrog bland annat sänkta skatter och mer marknadsekonomi. En annan viktig faktor var att många ansåg att Moderaterna hade blivit mer av ett mittenparti vilket skapade möjligheter för väljare hos Socialdemokraterna att bryta blockgränsen och rösta på ett alliansparti. Författarna trycker även på betydelsen av Fredrik Reinfeldt, som var väldigt populär hos väljarna, som ett dragplåster för Moderaterna medan en impopulär Göran Persson lyckades tappa väljare på grund av detta. Det ska än en gång nämnas att betydelsen av partiledare är begränsade, men att marginalen var negativ för Perssons del (SCB, 2009, s 1-30).

Förändring gällande väljarbeteende är ett annat intressant forskningsområde som går att koppla till denna studie. De tidigare nämnda forskarna Holmberg och Oscarsson ligger i framkant när det kommer till sådan forskning inom svensk politik. I deras studie *Nya svenska väljare* (2013) diskuterar de flera orsaker till vad som har skett gällande väljarnas röstbeteende. En intressant aspekt som de studerar är väljarnas tilltro till politiker, vilket de menar sköt i höjden under valet 2010 jämfört med valet 2006. Deras resultat visar även att förtroendet för politiker är högre hos de som röstade på ett alliansparti än de som röstade på ett rödgrönt parti (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 349-350). Samtidigt som politikerförtroendet ökat har partiidentifikationen minskat, vilket många statsvetare menar på hänger ihop med bildandet av de olika blocken. Enskilda partier har i detta blivit mindre centrala medan grupperingarna i blocken har tagit det mesta av väljarnas energi och lojalitet.(Oscarsson & Holmberg, 2013, s 354). Alliansen var som sagt bäst på att utnyttja detta förtroende genom att påpeka hur de tog ansvar för landet under ekonomiska kriser, med en fast hand på statsrodret och inga våghalsiga äventyr med statskassan. Mycket tyder på att detta förtroende skapades genom regeringens hantering av den ekonomiska krisen 2008/09 och på detta sätt blev valet 2010 ett förtroendeval där Alliansen drog längsta strået. De som hade lågt förtroende valde att rösta på ett parti utanför Riksdagen, och under valet 2010 föll oftast den rösten på Sverigedemokraterna (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 360-361). Författarna har lyckats klarlägga hur förtroendet ökade gällande politiker, men det är även viktigt att påpeka att partiledarbetydelsen i Sverige har ökat men att den fortfarande inte ses som en enskilt betydelsefull faktor i valet 2010 (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 349).

Oscarsson och Holmberg går även in mer specifikt på hur väljarbeteendet i Sverige förändrats över tid och vad som karakteriserar dagens väljare. Bland annat har den socioekonomiska gruppröstningen blivit mindre, vilket gör att människor med mindre trygga ekonomiska och materiella levnadsvillkor fortfarande kan rösta på ett borgerligt parti. Tendenserna lever kvar, men har tunnats ut genom åren. Dessutom är det idag inte en lika stor förklaringsfaktor i röstandet när det kommer till utbildningsnivå eller facktillhörighet, och inte heller om man bor i staden eller på landet (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 382). De noterar även att en sjunkande partiidentifikation gör väljarna mer rörliga, eftersom när känslan och lojaliteten mot ett specifikt parti avtar minskar också motståndet mot andra partier. Detta har skapat möjligheten att taktikrösta då människor röstar på ett specifikt parti enbart för att det inte ska åka ur riksdagen eller för att partiet ska ha möjlighet att komma in. Taktikröstningen nådde sin högsta nivå någonsin 2010 och partier som Kristdemokraterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna tog alla emot taktikröster (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 384-385). Andra viktiga aspekter som författarna nämner är att svenskarna idag är mer ideologiskt till höger än för bara något decennium sedan, samt att en god ekonomi stärker förtroendet för politiker och partier i regeringsställning (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 387, 389).

En slutligen viktig analys som författarna gör handlar om politisk kunskap hos svenska väljare. Oscarsson och Holmberg menar att svenska väljare i internationell jämförelse är väldigt politiskt kunniga. Mycket av detta beror på vår historia med relativt stor jämlikhet, satsningar på folkbildning, hög organisationsgrad och flitig nyhetskonsumtion. I kombination med nyhetskonsumtionen är det dock viktigt att påpeka hur kunskapsnivåerna i vissa fall handlar om hur mycket medial uppmärksamhet en politisk fråga får, och författarna nämner som exempel hur kunskapen gällande sysselsättningsfrågor varit högre i tidigare val när den mediala uppmärksamheten kring dessa frågor varit större (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 284-286). En intressant aspekt som forskarna även finner är att vallöftesuppfyllande gällande Alliansregeringen mellan 2006-2010 är starkt kopplat till politisk kunskap, och att oavsett om en person är höger eller vänster så kan de, om de har god politisk kännedom, erkänna att ett vallöfte är uppnått. Det handlar med andra ord inte om ideologisk färg eller politikerförtroende som avgör hur väl väljaren ser till hur vallöften uppfyllts, utan ren politisk kunskap vilket styrker den höga standard svenska väljare har i internationella mätningar

(Oscarsson & Holmberg, 2013, s 293). Författarna menar på att väljarnas kunskaper har större betydelse för politiskt beteende än väljarnas känslor, även fast känslorna har en viss betydelse gällande väljare som ideologiskt lutar till höger. Där kunde forskarna finna en tydlig tendens av större grad hoppfullhet jämfört med vänsterväljarna. När det kommer till ens känslor mellan ett parti och dess partiledare är känslorna nästan på exakt samma nivå (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 303-304). Det ska inte dras allt för stora slutsatser gällande politisk kunskap bland svenska väljare, men det går som sagt att se att kunskapen spelade en större roll inför valet 2010 än vad känslor gjorde samt att svenskar ligger väldigt högt på detta område i internationella mätningar (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 391-392). Det är denna analys gällande svenska väljares relativt höga politiska kunskap som gör det möjligt för denna studie att använda den teori och tidigare forskning som analyserats i detta avsnitt, och kunna applicera detta på väljarna för att försöka förstå hur åsikter gällande olika partiledare såg ut i kombination med valresultatet 2010.

4. Metod och Material

Resultatet som presenteras i uppsatsen kommer att vara statistik från valforskningsprogrammet via Göteborgs Universitet. Detta program består av 25 forskare som alla är intresserade av val och opinionsforskning. Sedan 1956 har valforskningsprogrammet genomfört valundersökningar vid varje nationellt val, både till Europaparlamentet och Riksdagen. All existerande data från dessa undersökningar finns att hämta via Svensk nationell datatjänst där det går att följa de flesta valtrender tillbaka till 1956. (Valforskningsprogrammet 2018). Denna studie ville först studera den valundersökning som gjordes inför valet 2014 men då den datan inte är tillgänglig innan hösten 2018, och denna uppsats publiceras redan under våren 2018, så blir detta en omöjlighet. Därför kommer fokus att läggas på valet 2010 för att finna tendenser kring vad väljare från alla riksdagspartier och Sverigedemokraterna har för åsikt gällande partiledare. Metoden kommer att bestå av en deskriptiv statistisk undersökning, som diskuterar och tolkar den data som valforskningsprogrammet fått fram. Sedan kommer detta kopplas samman med den teori och tidigare forskning som presenterats.

Eftersom uppsatsen kommer att fokusera på den valundersökning som gjordes inför valet 2010, kommer frågor från den eftervalsintervju som gjordes efter detta val att användas (VU10 Eftervalsintervju). Väljarstudier likt denna baseras på standardiserade frågeundersökningar där stora representativa urval av röstberättigade väljare är den dominerande undersökningsmetoden (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 13). I 2010 års valundersökning anordnades 1561 intervjuer efter valet, vilket innebar en svarsfrekvens på 69 procent. Svartsbortfallet på 31 procent påverkade dock inte träffsäkerheten i valundersökningen då de genomsnittliga avvikelserna mellan undersökningens viktigaste beroende variabel, nämligen partivalet, och det officiella valresultatet endast var 0,64 procentenheter. Andelen partiväljare i undersökningen överensstämmer därför mycket väl med fördelningen i hela väljarkåren (SCB, 2011, s 99-100).

Det är fråga 9B ur valundersökningen kombinerat med fråga 10B som kommer att studeras närmre. Fråga 9B vill att svararen anger hur mycket hen gillar eller ogillar de olika partiledarna från en skala -5 till +5 (VU10 Eftervalsintervju s 5). Om personen ogillar partiledaren har hen svarat -1 till -5, om man är neutral till partiledaren om hen svarat 0, och är man positiv till partiledaren har hen svarat +1 till +5. Denna studie kommer bara att inkludera partiledarna för de olika riksdagspartierna samt Jimmie Åkesson som är partiledare för Sverigedemokraterna. Fråga 10B vill att svaranden anger vilket parti hen röstade på i det nationella valet 2010 (VU10 Eftervalsintervju, s 6). Studien kommer enbart inkludera de som säger att de röstade på ett parti som sitter i riksdagen samt Sverigedemokraterna. Sverigedemokraterna inkluderas eftersom de i valet 2010 passerade fyraprocentsspärren och lyckades ta en plats i riksdagen samt på grund av att deras väljare skiljer sig från andra väljare vilket redogjorts under tidigare forskning.

Denna avgränsning gällande partiledare och partier görs eftersom de andra partierna utanför riksdagen inte hade ett lika stort inflytande på väljarna och att det därför blir tydligare att se tendenser gällande åsikter om olika partiledare från detta urval. Att studien dessutom enbart fokuserar på dessa två frågor i 2010 års valundersökningen handlar om att det är dessa två frågor som fångar upp vad människor tänker rösta på samt hur deras syn på olika partiledare ser ut. Resultatet hade möjligtvis kunnat bli mer spännande om andra faktorer togs upp, likt

kännedom om olika partiledare, men studier kring detta har redan gjorts av bland annat Sören Holmberg och Henrik Oscarsson. I avsnittet gällande tidigare forskning har många faktorer från valundersökningen 2010 redan studerat av just Holmberg och Oscarsson (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 8), då båda två har varit primärforskare på valforskningsprogrammet på Göteborgs universitet (Valforskningsprogrammet 2018).

Själva undersökningen som denna studie gör är att kombinera dessa frågor för att se hur synen på partiledare ser ut bland människor som röstat på partier som sitter i riksdagen samt Sverigedemokraterna. De partier som detta handlar om är Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Sverigedemokraterna. De olika partiledarna för respektive parti är Mona Sahlin för Socialdemokraterna, Fredrik Reinfeldt för Moderaterna, Lars Ohly för Vänsterpartiet, Maria Wetterstrand och Peter Eriksson för Miljöpartiet (även kallade språkrör), Maud Olofsson för Centerpartiet, Göran Hägglund för Kristdemokraterna, Jan Björklund för Folkpartiet och Jimmie Åkesson för Sverigedemokraterna.

I analysen kan Moderaternas, Centerpartiets, Kristdemokraternas och Folkpartiets väljare få samlingsnamnet ”alliansens väljare” eller ”de borgerliga partiernas väljare”. Vad gäller Socialdemokraternas, Miljöpartiets, och Vänsterpartiets väljare kan de ibland få samlingsnamnet ”oppositionens väljare” eller ”oppositionspartiernas väljare”. Sverigedemokraternas väljare kommer aldrig att grupperas.

Den tabell som kommer användas har som oberoende variabel ”partisympti” och som beroende variabel ”synen på en specifik partiledare”. Studien kommer därför att gå igenom partiledare för partiledare för att i slutändan kunna jämföra synen bland väljarna mellan de olika partiledarna. De tabeller som presenteras nedan kommer att i den vertikala spalten inkludera alla riksdagspartier samt Sverigedemokraterna medan den horisontella spalten kommer att innehålla fem alternativ gällande väljarnas åsikt om en partiledare. Dessa alternativ är *väldigt negativ*, *negativ*, *neutral*, *positiv* samt *väldigt positiv*. Väldigt negativ och väldigt positiv kommer att baseras på -4 och -5 samt +4 och +5. Negativ och positiv kommer att baseras på de som svarat -1 till -3 respektive +1 till +3. Neutral baseras på de som

svarat 0 i undersökningen. Alla siffror i spalterna kommer att vara uttryckta i procent. Ett exempel ges nedan nedan:

Partisyn	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt Positiv
Parti 1	5 %	20 %	10 %	60 %	5 %
Parti 2					
Parti 3					

Synen på partiledare XX

Analysen kommer att vara uppdelad i olika delar, där resultatet först kommer att presenteras. I Resultatdelen så kommer synen på varje partiledare att presenteras var för sig med en följande tolkning av resultatet. I efterföljande del kommer en diskussion gällande resultatet att göras genom en jämförelse mellan synen på de olika partiledarna samt en koppling till det teoretiska perspektiv studien använder sig av och den tidigare forskning som presenterats för att kunna svara på studiens frågeställning. I slutet kommer det en sammanfattning för att kort och koncist ta fram de viktigaste delarna av analysen.

5. Resultat och Analys

5.1 Synen på Socialdemokraternas partiledare Mona Sahlin

<i>Tabell 1</i> Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	2 %	10 %	10 %	52 %	26 %
Moderaterna	30 %	37 %	13 %	19 %	1 %
Vänsterpartiet	0 %	11 %	17 %	52 %	20 %
Miljöpartiet	5 %	18 %	17 %	52 %	8 %
Centerpartiet	19 %	39 %	16 %	26 %	1 %
Kristdemokraterna	23 %	48 %	10 %	19 %	0 %
Folkpartiet	17 %	40 %	11 %	32 %	0 %
Sverigedemokraterna	29 %	21 %	18 %	32 %	0 %

Som resultatet visar finns det ingen extremt positiv syn kring Mona Sahlin, inte ens bland de som tänkte rösta på Socialdemokraterna. Bland de väljare som är positiva till henne i detta parti ligger hon bara på totalt 78%. Hon får dock ett okej stöd bland väljare för vänsterpartiet där 72% totalt sett har en positiv syn på henne medan hela 20% har en väldigt positiv syn. Det ska även nämnas att hon bland väljare i partier som innan valet 2010 sitter i opposition, har en väldigt liten andel som har en negativ syn på henne, samt ytterst få som har en väldigt negativ syn på henne. Om man däremot kollar på de partier som sitter i regeringsställning, det vill säga Kristdemokraterna, Centerpartiet, Moderaterna och Folkpartiet så finns det en övervägande majoritet som har en negativ syn på Mona Sahlin. Det parti som tycker sämst om henne är Moderaterna där hela 30% av deras väljare har en väldigt negativ syn på henne som partiledare. Detta är nästan på samma nivå som Sverigedemokratiska väljare där 29% har en väldigt negativ syn på Mona Sahlin. Varken Kristdemokraterna, Folkpartiet, eller

Sverigedemokraterna har en väldigt positiv syn på Mona Sahlin överhuvudtaget, men ändå mellan 19-32% som har en positiv syn. Det är dock ett parti i denna tabell som sticker ut, nämligen Miljöpartiet, där enbart 8% anser att Mona Sahlin är väldigt bra, men hela 52% som ändå har en positiv syn på henne som partiledare. Totalt är det 60% som tycker om Mona Sahlin. Det är en majoritet som tycker om henne men ändå inte en extrem majoritet likt Vänsterpartiet och Socialdemokraterna själva. Tabellen visar dock tydligt att regeringspartierna inte har en speciellt positiv syn på henne medan oppositionspartierna har en övervägande majoritet som gillar henne.

5.2 Synen på Moderaternas partiledare Fredrik Reinfeldt

<i>Tabell 2</i> Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	11 %	24 %	13 %	37 %	15 %
Moderaterna	0,4 %	0 %	0 %	14,6%	85 %
Vänsterpartiet	4 %	42 %	9 %	43 %	2 %
Miljöpartiet	11 %	12 %	13 %	49 %	15 %
Centerpartiet	0 %	1,5 %	1,5 %	26 %	71 %
Kristdemokraterna	0 %	4 %	0 %	13 %	83 %
Folkpartiet	0 %	1,5 %	1,5 %	29 %	68 %
Sverigedemokraterna	17,5 %	6 %	6 %	44,5 %	26 %

Detta är en intressant tabell när man kollar närmre på den eftersom det här inte är en lika tydlig uppdelning mellan oppositionspartier och regeringspartier i åsikten gällande Fredrik Reinfeldt som partiledare. Av sitt eget partis väljare anser sig totalt 99,6% ha en positiv syn, och hela 85% har en väldigt positiv syn på honom. Bland Moderaternas koalitionspartners har alla tre en väldigt positiv syn på honom och den lägsta siffran bland dessa återfinns hos Folkpartiet som ger honom hela 68% stöd i denna spalt. Men då ska man också komma ihåg

att det handlar om en *väldigt* positiv syn. Om man slår ihop den positiva synen och den väldigt positiva synen bland regeringspartierna så landar han på över 95% bland alla dessa partiers väljare. Det är en mycket högre siffra än vi såg hos oppositionspartierna väljare angående synen på Mona Sahlin. Det är dessutom väldigt intressant att se hur Miljöpartiets väljare har en mer positiv syn till Reinfeldt än till Sahlin, med hela 64% totalt. Även de miljöpartister med väldigt positiv syn är fler med 15% jämfört med Sahlins 8%. Två partier som sticker ut i mängden är Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Vänsterpartiet sticker ut eftersom deras ideologi är så annorlunda från Moderaternas, men att totalt 45% av deras väljare ändå har en positiv syn på Reinfeldt som partiledare. Det ska dock nämnas att enbart 2% har en väldigt positiv syn, vilket skapar en tydligare bild kring deras olika politiska åsikter. Socialdemokraterna däremot visar upp ett annorlunda tecken där totalt 52% av deras väljare har en positiv syn totalt gällande Fredrik Reinfeldt som partiledare, och av dem har 15% en väldigt positiv syn. Detta betyder att en majoritet av Socialdemokratiska väljare har en övervägande positiv syn på Reinfeldt vilket är väldigt intressant i sammanhanget. Sverigedemokratiska väljare är även de i majoritet positiva till Fredrik Reinfeldt om än den totala siffran enbart ligger på 70,5%. Den är dock högre än siffran gällande populariteten hos Mona Sahlin som hamnade på 32% och där ingen var väldigt positiv till henne. I fallet med Fredrik Reinfeldt är hela 26% av Sverigedemokratiska väljare väldigt positiva till honom som partiledare.

5.3 Synen på Vänsterpartiets partiledare Lars Ohly

<i>Tabell 3</i> Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	3 %	15 %	24,5 %	50,5 %	7 %
Moderaterna	43 %	32 %	10 %	15 %	0 %
Vänsterpartiet	4 %	2 %	6 %	58 %	30 %
Miljöpartiet	3 %	23 %	24 %	48 %	2 %
Centerpartiet	32 %	36 %	12 %	19 %	1 %
Kristdemokraterna	65 %	21 %	6 %	8 %	0 %
Folkpartiet	39 %	35 %	4 %	21 %	1 %
Sverigedemokraterna	38 %	25 %	31 %	6 %	0 %

Vänsterpartiets partiledare Lars Ohly har inte ett så starkt stöd bland något av partierna förutom sitt eget. Där är hela 88% positiva till honom som partiledare, och 30% är väldigt positiva. Det är ändå en intressant jämförelse som kan göras med Mona Sahlins väljare där enbart 26% är väldigt positiva till henne. Det är väldigt få väljare till Vänsterpartiet som har en negativ syn gällande Ohly, där den totala procenten hamnar på 6%. När det kommer till de borgerliga partierna har han en väldigt negativ syn bland de flesta av dem. Både Kristdemokraterna och Moderaternas väljare ger honom så mycket som 65% respektive 43% i denna spalt. Totalt har alla borgerliga partier en negativ syn på över 65% om man ser till varje borgerligt parti var för sig. Socialdemokraternas väljare är övervägande positiva till Ohly men ganska få av dessa är väldigt positiva. När det handlar om Miljöpartiet är enbart 2% väldigt positiva och 48% positiva, vilket gör att hälften av deras väljare anser sig neutrala eller har en negativ syn gällande Ohly som partiledare. Det parti som tycker allra minst om Ohly som partiledare är Sverigedemokraternas väljare där enbart totalt 6% anser sig ha en positiv syn på honom. Det ska dock tilläggas att både Moderaterna, Kristdemokraterna samt Sverigedemokraterna har 0% väljare med en väldigt positiv syn på honom. Både i Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet ska det dock nämnas att en

ganska stor andel, 31%, 24,5% respektive 24%, har en neutral åsikt när det kommer till Ohly som partiledare och synen på honom. Detta kan betyda att många av deras väljare inte bryr sig om honom eller inte har en åsikt om honom.

5.4 Synen på Miljöpartiets språkrör Maria Wetterstrand

Tabell 4 Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	1 %	4 %	12 %	50 %	33 %
Moderaterna	9 %	20 %	11 %	46 %	14 %
Vänsterpartiet	4 %	3 %	10 %	39 %	44 %
Miljöpartiet	0 %	1 %	2 %	41 %	56 %
Centerpartiet	7 %	12 %	10 %	56 %	15 %
Kristdemokraterna	10 %	21 %	15 %	16 %	38 %
Folkpartiet	4 %	12,5 %	12,5 %	61 %	10 %
Sverigedemokraterna	16 %	13 %	35,5 %	29,5 %	6 %

Miljöpartiets språkrör Maria Wetterstrand får ett ganska intressant resultat bland väljarna från de olika partierna. Många av dem har en positiv, och till och med väldigt positiv syn, på henne. Bland sina egna väljare har hela 56% svarat att de ser henne som väldigt positiv, och totalt anser 97% att hon är bra. Enbart 3% har en negativ eller neutral syn på henne, vilket visar på vilken stark ställning hon har inom det egna partiet. Det finns dessutom ingen större skillnad mellan oppositionspartier och regeringspartier när det kommer till synen på Maria Wetterstrand. Bland både socialdemokratiska väljare och vänsterpartistiska väljare har Wetterstrand ett positivt stöd på 83% medan det från moderata väljare är uppe på 60%. De lägsta siffrorna får hon från Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas väljare där totalt 54% respektive 35,5% anser sig ha en positiv syn på Wetterstrand som partiledare. Dessa är dock inte låga siffror i jämförelse med andra partiledare. Det intressanta i denna tabell är dock att hela 38% av Kristdemokraternas väljare har en väldigt positiv syn på Maria

Wetterstrand jämfört med Socialdemokraternas 33%. Då Miljöpartiet och Kristdemokraterna har ganska vitt skilda ideologier är detta en väldigt intressant aspekt. Det ska dock nämnas att 10% av Kristdemokratiska väljare har en väldigt negativ syn på Maria Wetterstrand jämfört med Socialdemokraternas 1%. Ett annat parti som är värt att nämna är Folkpartiet där enbart 10% har en väldigt positiv syn på Maria Wetterstrand vilket är lägst bland alla borgerliga partier, men samtidigt bara 4% av väljarna som har en väldigt negativ syn på henne, vilket också är lägst bland alla borgerliga partier. Det ska även nämnas att majoriteten av sverigedemokratiska väljare har en neutral eller positiv syn på Maria Wetterstrand.

5.5 Synen på Miljöpartiets språkrör Peter Eriksson

<i>Tabell 5</i> Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	3 %	5 %	23 %	62 %	7 %
Moderaterna	12 %	33 %	24 %	30,5 %	0,5 %
Vänsterpartiet	0 %	4 %	23,5 %	49 %	23,5 %
Miljöpartiet	0 %	2 %	15 %	62 %	21 %
Centerpartiet	7 %	16 %	33 %	43 %	1 %
Kristdemokraterna	23 %	31 %	25 %	21 %	0 %
Folkpartiet	10 %	23 %	32 %	32 %	3 %
Sverigedemokraterna	17 %	21 %	45 %	17 %	0 %

Då Miljöpartiet har två språkrör krävs även en analys av synen på Peter Eriksson. Som resultatet visar är det inte lika positiva svar som väljarna har gett honom jämfört med Wetterstrand, men heller inte särskilt negativa. Bland de egna väljarna har Eriksson en positiv syn som landar på runt 83% vilket inte är lika högt som Maria Wetterstrand men fortfarande en stark majoritet som gillar honom. Nästan alla partier, förutom Vänsterpartiet och Miljöpartiet, har väldigt få väljare med en väldigt positiv syn på Peter Eriksson. Bland de

borgerliga partierna får hans som högst 3% i denna stapel. Däremot finns ett ganska högt väljarantal som har en positiv syn på honom som partiledare. Bland oppositionspartierna menar dessutom en majoritet av dess väljare att de har en positiv syn på Eriksson, med närmare 70% totalt sett i varje parti. Väljarna i de borgerliga partierna är inte i närheten av lika positiva till honom, förutom möjligtvis Centerpartiet där 44% av väljarna har en positiv syn på honom (även om enbart 1 % är väldigt positiva till honom). Det som dock sticker ut i detta resultat är mängden väljare som anser sig ha en neutral syn gällande Peter Eriksson som partiledare. Bland Sverigedemokratiska väljare blir siffran här hela 45% vilket är det högsta som någon av partiledarna får tillsammans med Jan Björklund (vars resultat presenteras senare). Även bland de flesta borgerliga partier ligger procentsatsen på över 25 vilket betyder att många inte bryr sig så mycket om honom. Det ska dock nämnas att oppositionspartierna har en väldigt få andel väljare med en negativ syn på Eriksson, där hans högsta siffra landar på 8% bland socialdemokratiska väljare.

5.6 Synen på Centerpartiets partiledare Maud Olofsson

<i>Tabell 6</i> Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	27 %	33 %	17 %	21 %	2 %
Moderaterna	3 %	13 %	14 %	58 %	12 %
Vänsterpartiet	32 %	42 %	15 %	9% %	2 %
Miljöpartiet	17 %	35 %	18 %	29 %	1 %
Centerpartiet	0 %	1 %	6 %	44 %	49 %
Kristdemokraterna	2 %	10 %	10 %	54 %	24 %
Folkpartiet	7 %	10 %	10 %	55 %	18 %
Sverigedemokraterna	15 %	26 %	32,5 %	23,5 %	3 %

Resultatet gällande Maud Olofsson visar tydliga tendenser mellan vänsterideologiska partier och högerideologiska partier. Bland sina egna väljare har hon ett positivt stöd på 93% där hela 43% har en väldigt positiv syn på henne som partiledare. Bland resterande borgerliga partier har väljarna en positiv och väldigt positiv syn på drygt 70%, vilket ger henne en hög majoritet positiva väljare bland dessa partier. När man dock ser till de andra partierna så får Olofsson inte högre än 26,5% hos Sverigedemokratiska väljare gällande en positiv och väldigt positiv syn, och bland partier som ideologiskt ligger mer till vänster hamnar procentsatsen på högst 30% bland Miljöpartiets väljare. Bland oppositionens väljare har en majoritet en negativ eller väldigt negativ syn på Olofsson som partiledare medan de borgerliga partierna inte ger henne mer än 17% i negativt omdöme. Hos sitt eget parti har hon till och med 0% gällande väljare som har en väldigt negativ syn på henne. Det som än en gång sticker ut i resultatet är Sverigedemokratiska väljare med en neutral syn. Hela 32,5% anser sig varken vara positiva eller negativa till Maud Olofsson som partiledare, vilket är 14% högre än Miljöpartiet som ligger närmast i denna spalt.

5.7 Synen på Kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund

<i>Tabell 7</i> Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	13 %	26,5 %	35,5 %	24 %	1 %
Moderaterna	1 %	9 %	16 %	63 %	11 %
Vänsterpartiet	19 %	42,5 %	29 %	9,5 %	0 %
Miljöpartiet	7 %	23 %	37,5 %	30,5 %	2 %
Centerpartiet	1 %	4 %	20 %	66 %	9 %
Kristdemokraterna	0 %	0 %	4 %	58 %	38 %
Folkpartiet	0 %	8 %	28 %	54 %	10 %
Sverigedemokraterna	6 %	1 %	38 %	52 %	3 %

Göran Hägglunds resultat är även det ganska tydligt när det kommer till ideologiska skiljelinjer mellan de olika partierna. Av Vänsterpartiets väljare har han en positiv syn på enbart 9,5% där ingen anser sig ha en väldigt positiv syn på honom. Bland Socialdemokratiska väljare ligger den siffran på totalt sett 25%, med enbart 1% som har en väldigt positiv syn. Det ska dock noteras att bland de borgerliga partierna är det ganska få väljare som har en väldigt positiv syn på Göran Hägglund som partiledare med den högsta siffran på 11% bland de moderata väljarna, bortsett från sitt eget parti. Däremot har han en majoritet borgerliga väljare med positiv och väldigt positiv syn totalt sett, där Folkpartiets väljare ger honom den lägsta siffran på 64%. Ingen av dessa partiers väljare har heller en negativ eller väldigt negativ åsikt då den högsta siffran återfinns hos Folkpartiets väljare med 8% totalt sett. Enbart 2% av alla de borgerliga väljarna har en väldigt negativ syn på Göran Hägglund. Bland Vänsterpartiets väljare finns en majoritet som anser sig ha en negativ syn på honom som partiledare. En intressant aspekt är att ytterst få av Sverigedemokraternas väljare har en negativ samt väldigt negativ syn på Göran Hägglund där siffran landar på enbart 8%. En annan intressant aspekt är att många av Sverigedemokraternas, Socialdemokraternas och Miljöpartiets väljare har en väldigt neutral syn på Göran Hägglund. Detta är inget ovanligt fenomen som vi märkt hos Sverigedemokratiska väljare, men sticker ändå ut när det kommer till Socialdemokrater och Miljöpartister då dessa ligger hyfsat långt ifrån varandra ideologiskt. Miljöpartiet har dessutom en övervägande andel väljare som antingen är neutrala eller har en positiv syn på Göran Hägglund.

5.8 Synen på Folkpartiets partiledare Jan Björklund

Tabell 8 Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	11 %	27 %	29 %	29 %	4 %
Moderaterna	2 %	6 %	15,5 %	60,5 %	16 %
Vänsterpartiet	19 %	34 %	21 %	24 %	2 %
Miljöpartiet	15 %	31 %	29 %	24 %	1 %
Centerpartiet	1 %	8 %	18 %	48 %	25 %
Kristdemokraterna	0 %	6 %	10 %	50 %	34 %
Folkpartiet	0 %	3 %	7 %	43 %	47 %
Sverigedemokraterna	3 %	14 %	45 %	28 %	10 %

Jan Björklunds resultat är väldigt likt resultatet för Maud Olofsson, då det går att finna tydliga tendenser kring vilka väljare som har en positiv syn på honom som partiledare. Bland sina egna väljare anser sig 92% ha en positiv syn på Jan Björklund som partiledare, och av dessa har hela 47% en väldigt positiv syn. Bland de borgerliga partierna har en övervägande del av väljarna en positiv och väldigt positiv syn på Björklund där den lägsta siffran hamnar på 73% bland Centerpartiets väljare. Även när det kommer till de borgerliga väljare som har en negativ syn på Björklund är denna siffra extremt låg och hamnar som högst bland Centerpartiets väljare på 9%. Tabellen talar dock sitt tydliga språk då en majoritet av partierna som är ideologiskt vänster har en negativ eller neutral ställning till honom som partiledare. Än en gång har nästan hälften av Sverigedemokratiska väljare en neutral syn med hela 45% i denna spalt. Dock anser sig hela 10% av deras väljare vara väldigt positiva till Björklund som partiledare vilket nästan är i klass med Moderaterna som hamnar på 16% i denna spalt.

5.9 Synen på Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson

<i>Tabell 9</i> Partival	Väldigt negativ	Negativ	Neutral	Positiv	Väldigt positiv
Socialdemokraterna	58 %	14 %	19 %	8 %	1 %
Moderaterna	52 %	15,5 %	15 %	15,5 %	2 %
Vänsterpartiet	71 %	15,5 %	11,5 %	2 %	0 %
Miljöpartiet	65 %	13 %	16,5 %	5,5 %	0 %
Centerpartiet	50 %	26 %	15 %	9 %	0 %
Kristdemokraterna	53 %	4 %	27 %	15 %	1 %
Folkpartiet	53 %	18 %	16 %	12 %	1 %
Sverigedemokraterna	3 %	3 %	18 %	44 %	32 %

Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson är den som får absolut högst procentandel av väljarna som anser sig ha en negativ syn på honom. Bland Vänsterpartiets väljare ligger denna siffra på 85%, och hela 71% menar att de har en väldigt negativ syn på Åkesson. Även de flesta andra partier har en övervägande del väljare med en negativ syn på Åkesson med över 70% i dessa två spalter. Det parti, förutom Sverigedemokraterna själva, som har den mest positiva samt väldigt positiva synen på Åkesson är moderata väljare med en så låg andel som 17,5%. Om man däremot slår samman den procentuella siffran av de med neutral, positiv, och en väldigt positiv syn ser vi dock att moderata väljare hamnar på 32,5% och kristdemokratiska väljare på hela 43%. Det ska dock i sammanhanget sägas att moderata samt kristdemokratiska väljare har en majoritet med en väldigt negativ syn på Jimmie Åkesson med 52% respektive 53%. När det handlar om Åkessons egna parti är det ytterst få som har en negativ syn med totalt 6% i dessa spalter. De sverigedemokratiska väljare som anser sig ha en positiv och väldigt positiv syn ligger på 76%, vilket dock inte är så högt jämfört med vad andra partiledare fått av de egna väljarna. När det dock kommer till de som enbart har en väldigt positiv syn på Åkesson som partiledare, landar denna siffra på 32% vilket är högre än för Mona Sahlin, Lars Ohly och Peter Eriksson. Bland de andra partiernas väljare får han dock inte högre än 2% i denna spalt, vilket är bland moderata väljare. Tabellen talar ändå sitt

tydliga språk, där de flesta väljare har en väldigt negativ syn på Jimmie Åkesson då alla partier utom Sverigedemokraterna själva har över 50% i denna spalt.

6. Diskussion

Resultatet visar tydliga tendenser gällande hur väljarnas idéer, mål och värderingar präglar synen på olika partiledare. Det går tydligt att se att hur Alliansens väljare har positiva känslor för de borgerliga partiernas partiledare, och samma gäller oppositionspartiernas väljare till oppositionspartiernas partiledare. Detta styrker Béland och Cox teorier om att idéer fungerar som koalitionsagneter, samt att speciellt alliansen har lyckats uppfylla de tre krav som krävs för att detta ska bli verklighet (Béland & Cox, 2016, s 428-429). Då alliansens partiledare har ett väldigt högt positivt anseende bland sina väljare måste de lyckats fånga upp många olika grupper som tror sig kunna få igenom sina intressen lättare via en koalition. De borgerliga väljarna måste dessutom anse att de ”policy entreprenörer”, vilket är de olika partierna i detta fall, får tillräcklig makt för att kunna påverka olika typer av lagstiftning. Sedan är det självklart så att idéerna hanteras effektivt av partierna, annars torde så inte stödet för de olika partiledarna inom Alliansen vara så högt bland deras egna väljare. Resultatet styrker även Oscarsson och Holmbergs studie om att enskilda partier har blivit mindre centrala medan grupperingarna i blocken har tagit det mesta av väljarnas energi och lojalitet (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 354). Dessutom märker man bland vissa resultat, speciellt synen på Fredrik Reinfeldt och Maria Wetterstrand, att det finns en sjunkande partiidentifikation som gör väljarna mer rörliga, eftersom när känslan och lojaliteten mot ett specifikt parti avtar minskar också motståndet mot andra partier (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 384-385).

Det som dock är en intressant aspekt gällande resultatet handlar om synen på Fredrik Reinfeldt. Bland de borgerliga partiernas väljare har han ett extremt högt positivt anseende, men även väljarna bland de flesta oppositionspartier har en hyfsad positiv syn på honom. Detta kan möjligtvis bero på att många av oppositionspartierna anser att han, tillsammans med sitt parti, lyckats uppfylla de vallöften han gett. Henrik Oscarsson och Sören Holmberg

har i sin studie menat på att människors syn gällande regeringens uppfyllande av vallöften enbart handlar om politisk kunskap, och att det inte handlar om ideologisk färg eller politikerförtroende (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 293). De menar även att svenska väljare står väldigt högt i internationella mätningar när det kommer till politisk kunskap (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 284-286). Detta kan vara en faktor som gör att Fredrik Reinfeldt har ett ganska högt anseende även bland partier som inte delar samma politiska åsikter och som har en annan ideologisk färg. En annan faktor kan vara hur Alliansen faktiskt lyckades ta Sverige ur den finansiella krisen från år 2008/09 på ett ganska smidigt sätt (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 360-361). Det kan därför även inkludera Béland och Cox tanke kring att Alliansregeringen lyckades para ihop grupper som tidigare inte hade gemensamma intressen (Béland & Cox, 2016, s 429), då alla medborgare troligtvis vill komma undan en finanskris på bästa sätt. Om då de flesta med politisk kunskap anser att Alliansen lyckades med detta, med Fredrik Reinfeldt i spetsen, så borde även synen på honom vara positiv bland de flesta väljare. Detta behöver dock inte betyda att de flesta vill samarbeta med honom eller Alliansen, då inte en extremt hög andel av oppositionspartiernas väljare ansåg sig ha en väldigt positiv syn på honom som partiledare.

Det höga positiva anseendet som Alliansens väljare har för dess partiledare kan även betyda att idéerna som koalitionen bygger på är breda och lyckas omfamna en väldigt stor grupp människor, vilket gör att koalitionen är väldigt stabil (Béland & Cox, 2016, s 432). När man ser till hur oppositionspartiernas väljare tycker om de olika oppositionspartiernas partiledare är det möjligt att göra en tolkning av att denna grupp inte är lika bra på att samarbeta med varandra och knyta ihop sina väljare. Ingen av partiledarna för dessa partier, förutom Maria Wetterstrand, lyckas få i närheten av den höga procentandel som är positiva till dem som partiledare likt Alliansens partiledare av Alliansens väljare.

Maria Wetterstrand är dock en partiledare (eller ett språkrör) som sticker ut vad gäller ett högt positivt anseende, både bland Alliansens väljare och oppositionspartiernas väljare. Även bland moderata väljare anser hela 60% ha en positivt eller en väldigt positiv inställning till Wetterstrand. Detta har troligtvis att göra med en viss personifiering inom politiken, där hon har visat sig vara en skicklig politiker, men kan också handla om att hon har lyckats fånga ett gemensamt intresse hos olika grupper. Silke Adam och Michaela Meier nämner hur

ledaregenskaper är viktiga när det kommer till en personifiering inom politiken, men också hur vissa personer speglar väljarens idéer, mål och värderingar (Meier & Adam, 2010, s 215-216). Det är svårt få en bra bild av en politiker om denna inte speglar ens intressen. Adam och Meier tar bland annat upp hur människor påverkas av den nyhetskonsumtion som blivit allt större och hur väljarna speglar sitt dagliga liv i politiska frågor (Meier & Adam, 2010, s 222). Då miljöpolitik har blivit en allt viktigare fråga i samhället har denna fått ett större medialt utrymme, vilket gör att den politiska kunskapen hos väljarna växer inom frågan. Det går dessutom att koppla denna fråga till medborgarens vardagliga liv då fler och fler tar tåget istället för flyget, och de flesta hem sysslar med källsortering. Då Miljöpartiet har lyckats fånga miljöfrågan på ett tydligt sätt, kan det tänkas vara en starkt bidragande orsak till varför Maria Wetterstrand har ett så pass starkt anseende bland de flesta partiernas väljare. De finner en partiledare och ett parti som kan ta till vara på ett gemensamt intresse och uppnå ett gemensamt mål (Keating, 2018, s 177). Detta kan tyda på att väljare från olika partier vill samarbeta med henne och hennes parti då Oscarsson och Holmbergs studie visat att känslan mellan ett parti och en partiledare nästan är på exakt samma nivå (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 303-304). När det handlar om Peter Eriksson, som också är språkrör för Miljöpartiet, finns det inte en lika tydlig positiv bild. Det är dock möjligt att nyhetsbevakningen varit fokuserat på Wetterstrand för det mesta, då det är svårt för två språkrör att få samma mediala uppmärksamhet. Detta märks ganska tydligt i resultatet där Peter Eriksson fått en hög andel av väljarna som anser sig vara neutrala till honom.

När vi ser till Sverigedemokraterna och deras resultat är det möjligt att konkret visa på ett parti som inte ses som en trolig koalitionspartner hos något av blocken. Jimmie Åkesson har absolut högst negativt anseende bland väljarna från de andra partierna, och minst 50% av väljarna i varje enskilt parti anser sig ha en väldigt negativ syn på Åkesson som partiledare. Detta beror nog på att Sverigedemokraterna inte lyckas att fånga flera olika grupper människor i deras idéer och politiska åsikter, då de inte är tillräckligt breda och kan omfamna ett bredare urval av samhällets medborgare (Béland & Cox, 2016, s 432). Oscarsson och Holmberg nämner även att valet 2010 var ett förtroendeval, där förtroendet för politiker hade ökat och de väljare som saknade förtroende för politiker valde att lägga sin röst på Sverigedemokraterna (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 360-361). Det går med andra ord att säga att Sverigedemokraterna lyckades fånga en grupp människor som hade en tydlig

ställning inom en specifik fråga, vilket är invandringspolitiken, och även fånga upp de som inte litade på de andra politikerna eller partierna. Det kan därför sägas att Sverigedemokraterna blev en samlingsplats för de grupper av väljare som hade dessa två faktorer gemensamt. Det går bland annat att se deras ointresse för andra partier i och med att så många väljare inom Sverigedemokraterna var neutrala till de flesta andra partiledare än Åkesson, då känslorna som sagt mellan ett parti och dess partiledare nästan är på exakt samma nivå (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 303-304). Det går dock att tyda tendenser till att Sverigedemokratiska väljare hellre skulle vilja samarbeta med en alliansregering snarare än en rödgrön regering, då dessa partiledare får en högre andel Sverigedemokratiska väljare som anser sig ha en positiv syn. Den enda som urskiljer sig är Maud Olofsson som har ett lite svagare positivt anseende bland Sverigedemokratiska väljare. Om vi då anammar den kunskap vi vet kring att känslan för en partiledare och ett parti ligger på nästan samma nivå, så torde även sverigedemokratiska väljare luta mer åt höger än åt vänster och detta kan bero på att Sverige just nu rör sig mer ideologiskt åt höger (Oscarsson & Holmberg, 2013, s 387, 389).

6.1 Sammanfattning

Utifrån den undersökning som gjorts går det att tydligt se hur resultatet och teorin kopplas samman. Synen på en partiledare påverkas av väljarnas idéer, mål och värderingar samt möjligheter till samarbete. En intressant aspekt som inte alls var förväntad var dock den höga tilltro som Fredrik Reinfeldt fick som partiledare, men som dock enligt studiens teoretiska bakgrund kan kopplas till den ekonomiska kris som varit samt uppfyllandet av vallöften och politisk kunskap bland svenska väljare. En annan intressant aspekt var synen på Maria Wetterstrand som partiledare där de flesta gillade henne, vilket kan syfta till hennes ledaregenskaper och vikten av miljöfrågor i dagens globala samhälle. Det är dock tydligt att Alliansens väljare har ett positivt anseende gällande deras partiledare, medan de rödgröna har ett positivt anseende gällande deras om än i mindre utsträckning än alliansens väljare. Då Alliansen hade suttit i regeringsställning som koalition i fyra år då valet 2010 ägde rum, är det även möjligt att anamma den relativt höga politiska kunskap svenska väljare har och koppla det samman med deras förståelse för vad en koalition kan innebära. Det vill säga att

genomförandet av idéer och politiska frågor går mycket enklare och att det är smidigt när flera grupper lyckas samarbeta för att uppnå ett gemensamt mål. Det tydliga resultatet i tabellerna visar även att speciellt Alliansens partiledare varit effektiva med att hantera ett sammanförande av olika gruppers idéer, samt att Fredrik Reinfeldt har lyckats symbolisera en stark ledargestalt för denna koalition med tanke på det höga positiva anseende han har. Syftet med uppsatsen har därför uppnåtts, och frågeställningen besvarats, genom att studien lyckats skönja tendenser av hur åsikten om en partiledare baseras på väljarnas idéer, mål och värderingar samt möjligheter till samarbete med denna partiledares parti. Studiens teoretiska utgångspunkt har hjälpt till att förklara hur väljarna tänker gällande åsikten om en partiledare. I de fall då den positiva synen varit hög men den väldigt positiva synen varit ganska låg, likt de socialdemokratiska väljarnas åsikt om Fredrik Reinfeldt, har dessutom sannolikheten till ett möjligt samarbete kunnat förkastas. Det som skulle vara intressant för framtida forskare är att se om åsikten gällande partiledare förändrats till valet 2014. Då denna studie inte hade möjlighet att ta del av den datan som behövdes vore det väldigt intressant att finna förändringar när det gäller åsikter kring partiledare, och väljarens syn på möjligheter till samarbete. Det vore även intressant med forskning som djupare analyserar hur dagens samhälle ser ut nu innan valet 2018. Denna studie har tittat på en ny aspekt gällande väljarnas tro på samarbete mellan partier och partiledaråsikter, vilket i slutändan gav ett intressant och ganska tydligt resultat om än inte självklart. Sverige år 2018 är inte samma Sverige som år 2010 men koalitionsregeringar är någonting som idag ses som en självklarhet, och därför krävs det än mer forskning på området.

Referenser

Adam, Silke & Maier, Michaela, (2010), "Personalization of Politics A Critical Review and Agenda for Research", i *Annals of the International Communication Association*, 34:1, s 213-257.

Bauman Z (2009). Det individualiserade samhället, Media print, Uddevalla.

Béland, Daniel & Cox, Robert Henry, (2016), "Ideas as coalition magnets: coalition building, policy entrepreneurs, and power relations", i *Journal of European Public Policy*, 23:3, s 428-445.

Calenda, Davide & Meijer, Albert, (2011), "POLITICAL INDIVIDUALIZATION", i *Information, Communication and Society*, 14:5, s 660-683.

Dagens industri, "Partierna fortsätter att tappa medlemmar", Tillgänglig: <https://www.di.se/nyheter/partierna-fortsatter-att-tappa-medlemmar/>, Visad: (2018-05-10).

Holmberg, Sören & Oscarsson, Henrik, (2013), Nya svenska väljare, Norstedts juridik, Stockholm.

Keating, Christine, (2018), "The Politics of Everyday Coalition-Building", i *New Political Science*, 40:1, s 177-183.

SCB, (2009), Demokratistatistik rapport 9, *Därför vann Alliansen*.

SCB, (2011), *Åttapartivalet 2010. Allmänna valen, Valundersökningen*.

Valforskningsprogrammet 2018, "Om oss", Tillgänglig: https://valforskning.pol.gu.se/Om_oss, Visad: (2018-04-25).

Valmyndigheten 2018a, ”Valresultat 2006”, Tillgänglig:

<https://data.val.se/val/val2006/slutlig/R/rike/roster.html>, Visad:(2018-04-20).

Valmyndigheten 2018b, ”Valresultat 2010”, Tillgänglig:

<https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2010.html>, Visad:
(2018-04-24).

VU10, ”Valundersökning 2010: Frågeformulär Etapp B Eftervalsintervju”, Göteborgs
Universitet, Tillgänglig:

https://valforskning.pol.gu.se/digitalAssets/1615/1615682_vu_fr--geformul--r_2010_a-b-enk-t.pdf.